

**UCHWAŁA NR 21/III/18
RADY GMINY GRAJEWO**

z dnia 21 grudnia 2018 r.

**w sprawie aktualizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Grajewo na
lata 2016 2022**

Na podstawie art.18 ust.2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U z 2018 r., poz. 994, poz. 1000, poz. 1349 I poz. 1432) w związku z art.16b i art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U z 2018 r., poz. 1508, poz. 1693) uchwała się, co następuje:

§ 1. W załączniku do Uchwały Nr 76/XII/15 Rady Gminy Grajewo z dnia 30 grudnia 2015 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Grajewo na lata 2016-2022 wprowadza się następujące zmiany: Rozdział 4.2 Harmonogram realizacji na lata 2016-2022 otrzymuje brzmienie jak załącznik do niniejszej Uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Grajewo.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Jan Dąbrowski

Załącznik do uchwały Nr 21/III/18

Rady Gminy Grajewo

z dnia 21 grudnia 2018 r.

4.2 HARMONOGRAM REALIZACJI na lata 2019-2022

Cel operacyjny

1. Poprawa jakości infrastruktury społecznej i zdrowotnej

NIEZBĘDNE KIERUNKI DZIAŁANIA	WSKAŹNIKI/MIERNIKI	REALIZATORZY	RAMY FINANSOWE
Wyposażenie i remont Ośrodka Zdrowia w Białaszewie do celów ochrony zdrowia i potrzeb rehabilitacyjnych. Modernizacja Ośrodka Zdrowia w Białaszewie – przystosowanie do wymogów UE.	- liczba osób korzystających z usług rehabilitacyjnych	Placówki służby zdrowia, Urząd Gminy	budżet gminy, środki zewnętrzne
Zakup nowych pomocy przedszkolnych, szkolnych i dla potrzeb kultury w społeczności lokalnej.	- ilość instytucji którym zakupiono pomoce	Szkoły funkcjonujące na terenie Gminy, przedszkola	budżet gminy, środki zewnętrzne
Remonty placówek edukacyjnych.	- liczba wyremontowanych placówek	Oświata	budżet gminy, środki zewnętrzne
Adaptacja świetlic do celów rehabilitacyjnych i innych potrzeb mieszkańców.	- ilość zaadoptowanych świetlic,	GOPS, Urząd Gminy	budżet gminy, środki zewnętrzne
Likwidacja barier architektonicznych w placówkach.	- liczba placówek	Oświata, Placówki służby zdrowia	budżet gminy, środki zewnętrzne
Rozwijanie działań z zakresu promocji zdrowia i profilaktyki poprzez podjęcie działań w kierunku utworzenia gminnego punktu rehabilitacji oraz utworzenia wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego na bazie Gminnego Ośrodka Zdrowia.	- monitorowanie działań,	Placówki służby zdrowia, Urząd gminy	budżet gminy, środki zewnętrzne

Cel operacyjny

2. Podniesienie jakości kształcenia i wychowania, (pomoc dla rodzin z dziećmi)

NIEZBĘDNE KIERUNKI DZIAŁANIA	WSKAŹNIKI/MIERNIKI	REALIZATORZY	RAMY FINANSOWE
Organizacja szkółek piłkarskich.	- liczba szkółek	Organizacje pozarządowe, Oświata	środki zewnętrzne
Wsparcie materialne dla uczniów z rodzin ubogich oraz szczególnie uzdolnionych.	- liczba uczniów, którym udzielono wsparcia	GOPS	budżet gminy, środki zewnętrzne
Wsparcie rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi przez asystenta rodziny.	- liczba rodzin objętych pomocą asystenta	GOPS	budżet gminy, środki zewnętrzne
Pomoc prawna i psychologiczna osobom i rodzinom potrzebującym.	- liczba usług	GOPS	budżet gminy, środki zewnętrzne
Prowadzenie zajęć korekcyjno – wyrównawczych dla dzieci z deficytami rozwojowymi.	- liczba zajęć	Poradnia psychologiczno-pedagogiczna	środki zewnętrzne
Szkolenia dla dzieci szkół podstawowych na temat zasad bezpieczeństwa w ruchu pieszym (bezpieczna droga do szkoły).	- liczba szkoleń	KPP, Szkoły podstawowe funkcjonujące na terenie Gminy	środki zewnętrzne
Szkolenia dla młodzieży w zakresie zasad ruchu drogowego z możliwością uzyskania karty rowerowej.	-liczba szkoleń	KPP, szkoły	budżet gminy, środki zewnętrzne
Utrzymanie dostępu do usług specjalistów: logopedy, terapeuty, psychologa dziecięcego oraz innych dla uczniów z dysfunkcjami i trudnościami.	- liczba usług	Poradnia psychologiczno-pedagogiczna	środki zewnętrzne
Wsparcie uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych, w tym szczególnie uzdolnionych.	- liczba stypendiów	Oświata	środki zewnętrzne, starostwo , wójta
Utrzymanie zajęć pozalekcyjnych w stosunku do potrzeb dzieci - wyrównywanie ich szans rozwojowych.	- liczba zajęć	Szkoły i Świetlice funkcjonujące na terenie Gminy, Przedszkola	budżet gminy, środki zewnętrzne

Organizacja form integracji rodzin ze społecznością lokalną – wspieranie wypoczynku rodzinnego; współorganizowanie i promowanie imprez integracyjnych i kulturalnych, festynów, konkursów.	- liczba zorganizowanych imprez	GOPS, Urząd Gminy, Szkoły gminne	budżet gminy, środki zewnętrzne
Cel operacyjny			
3. Przygotowanie programów dla osób wykluczonych społecznie i z grup zmarginalizowanych (pomoc społeczna, niepełnosprawność, bezrobocie)			
KIERUNKI NIEZBĘDNYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI/MIERNIKI	REALIZATORZY	RAMY FINANSOWE
Organizacja staży i praktyk.	- liczba staży, praktyk	GOPS, PUP	budżet gminy, środki zewnętrzne
Pozyskiwanie zewnętrznych środków finansowych celem wsparcia osób wykluczonych. Realizacja Programu Aktywności Loklanej pt. Aktywni Społecznie i Zawodowo, Aktywnie Zawodowo w Gminie Grajewo oraz Realizacja Projektu: KROK DO PRACY II EDYCJA	- liczba projektów	GOPS, PUP	budżet gminy, środki zewnętrzne
Wsparcie osób przewlekle chorych i niepełnosprawnych w zakresie organizowania usług opiekuńczych.	- liczba usług opiekuńczych	GOPS	budżet gminy, środki zewnętrzne
Tworzenie możliwości zapewnienia aktywnego uczestnictwa osób starszych w życiu społeczności lokalnej.	- liczba wydarzeń	GOPS	budżet gminy, środki zewnętrzne
Prowadzenie grup samopomocowych, grup sąsiedzkich i grup wsparcia.	- liczba grup	GOPS	budżet gminy, środki zewnętrzne
Likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej i pomoc w pozyskiwaniu sprzętu rehabilitacyjnego.	- liczba budynków, w których zlikwidowano bariery architektoniczne	GOPS	budżet gminy, środki zewnętrzne
Przygotowanie i realizacja programów pomocowych i interwencyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	- liczba programów	GOPS, Zespół Interdyscyplinarny	budżet gminy, środki zewnętrzne
Tworzenie partnerstw z NGO kościołem i instytucjami pracujących na rzecz ubóstwa, wdrażanie zadań ekonomii społecznej.	- liczba utworzonych partnerstw	GOPS	budżet gminy, środki zewnętrzne

Cel operacyjny			
4. Podnoszenie kompetencji mieszkańców			
KIERUNKI NIEZBĘDNYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI/MIERNIKI	REALIZATORZY	RAMY FINANSOWE
Działania na rzecz społeczności lokalnej: organizowanie konferencji, spotkań, wydarzeń, itp.	- liczba działań,	GOPS, Urząd Gminy	budżet gminy, środki zewnętrzne
Przygotowanie i realizacja oferty edukacyjnej dla rodziców i osób starszych.	- liczba podmiotów	Oświata	budżet gminy, środki zewnętrzne
Doskonalenie kadry pedagogicznej uwzględniające nowoczesne techniki i potrzeby rozwojowe społeczności lokalnej.	- liczba szkoleń	Oświata	budżet gminy, środki zewnętrzne
Realizacja działań edukacyjnych i prewencyjnych ograniczających zagrożenia bezpieczeństwa publicznego i umacniających poczucie bezpieczeństwa mieszkańców.	- liczba zrealizowanych w/w działań	GOPS, KPP, Straż gminna	budżet gminy, środki zewnętrzne
Propagowanie zdrowego życia w ramach zagospodarowania czasu wolnego poprzez: rozwój świetlic środowiskowych dostępnych w miejscowościach gminy.	- liczba świetlic środowiskowych	GOPS, Urząd Gminy	budżet gminy, środki zewnętrzne
Tworzenie inicjatyw aktywnej integracji i inicjatyw lokalnych w ramach PAL.	- liczba podmiotów zaangażowanych	GOPS, organizacje pozarządowe, LGD	budżet gminy, środki zewnętrzne
Rozwój podmiotów ekonomii społecznej. Pozyskanie wsparcia zewnętrznego na finansowanie podmiotów ekonomii społecznej.	- liczba podmiotów zaangażowanych	GOPS, PUP, Organizacje i Stowarzyszenia, LGD	budżet gminy, środki zewnętrzne
Cel operacyjny			
5. Działania na rzecz rozwoju kultury i profilaktyki zdrowotnej w gminie (edukacja, kultura, rekreacja, ochrona zdrowia, profilaktyka i bezpieczeństwo)			
KIERUNKI NIEZBĘDNYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI/MIERNIKI	REALIZATORZY	RAMY FINANSOWE
Organizacja zajęć kulturowych dla dzieci, młodzieży i seniorów.	- liczba podmiotów zaangażowanych w w/w działania,	GOPS, Urząd Gminy, Świetlice gminne, Szkoły gminne	budżet gminy, środki zewnętrzne

Profilaktyka zdrowotna mieszkańców gminy: a) zajęcia rehabilitacyjne dla dzieci, młodzieży i seniorów b) budowa ścieżek rowerowych,	- liczba usług	GOPS, Urząd Gminy, Szkoły gminne, Ośrodek zdrowia, organizacje społeczne, w tym LGD	budżet gminy, środki zewnętrzne
Koordinowanie prac Lokalnego Zespołu Interdyscyplinarnego, grup roboczych.	- liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego, - liczba spotkań grup roboczych	GOPS, Zespół Interdyscyplinarny	budżet gminy, środki zewnętrzne
Współpraca ze szkołami i ośrodkami terapeutycznymi w kierunku budowania kompleksowych programów zapobiegania agresji.	- współpraca	GOPS, Szkoły gminne, Poradnie terapeutyczne, KPP	budżet gminy, środki zewnętrzne
Poprawa stanu bezpieczeństwa na drogach.	- wzrost bezpieczeństwa	KPP	środki zewnętrzne
Usprawnienie organizacji działań ratowniczych poprzez organizację ćwiczeń, monitoring gotowości sił i środków.	- liczba działań	Organizacje, Straż gminna	budżet gminy, środki zewnętrzne
Realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.	- zgodnie z programem	GOPS, Urząd Gminy, ZI, GKRPA	budżet gminy, środki zewnętrzne
Realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Przeciwdziałania Narkomanii, Gminnego Programu Wspierania Rodziny.	- zgodnie z programami	GOPS, Urząd Gminy, ZI, GKRPA	budżet gminy, środki zewnętrzne
Cel operacyjny			
6. Promocja turystyczna gminy			
KIERUNKI NIEZBĘDNYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI/MIERNIKI	REALIZATORZY	RAMY FINANSOWE
Promowanie rękodzieła i innych umiejętności osób starszych polegających na przekazywaniu tych umiejętności młodemu pokoleniu.	- liczba działań promocyjnych	GOPS, Urząd Gminy, LGD	budżet gminy, środki zewnętrzne
Działalność promocyjno-wydawnicza poświęcona możliwościom turystycznym na terenie gminy.	- publikacje	GOPS, Urząd Gminy, Lokalne media, LGD	budżet gminy, środki zewnętrzne
Wykorzystanie programowania EFS do realizacji lokalnych usług, rozwoju organizacji, grup w obszarach turystyki i kultury.	- liczba lokalnych usług,	GOPS, Urząd Gminy, Organizacje, LGD	budżet gminy, środki zewnętrzne

UZASADNIENIE

Zgodnie z prognozą Oceny Zasobów Pomocy Społecznej prezentowaną podczas sesji Rady Gminy Grajewo przez GOPS w 2018 roku za rok 2017 oraz na podstawie rekomendacji od podmiotów zaangażowanych w realizację zadań strategicznych, koordynator Strategii dokonał analizy celów oraz niezbędnych kierunków działania, zgodnie ze sposobem wdrażania i monitorowania strategii. Ocena wraz z rekomendacjami jest podstawą do planowania ewentualnych zmian z harmonogramie strategii.

OZPS ma ułatwić podejmowanie decyzji związanych z planowaniem budżetu w kolejnym okresie. Do powyższych kwestii należy wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb życiowych oraz umożliwianie im przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać, wykorzystując własne zasoby i możliwości. Istotne znaczenie mają tu także kwestie związane z polityką rynku pracy, ochroną zdrowia oraz polityką mieszkaniową i oświatą.

Istniejące zasoby pomocy społecznej pod kątem faktycznych potrzeb i problemów społecznych pozostają na poziomie zaspakajania potrzeb mieszkańców gminy. Jednocześnie OZPS ukazuje konieczność zwiększenia nakładów i środków na realizację nałożonych ustawowo zadań w obszarze pomocy społecznej oraz dalszego rozwoju działań ukierunkowanych na przeciwdziałanie występującym problemom społecznym. Analiza danych w obszarze pomocy społecznej ukazuje permanentne nakładanie się na siebie różnych problemów społecznych w rodzinach potrzebujących wsparcia.

Specyficzną uwagę należy zwrócić na kwestie związane z długotrwałą i ciężką chorobą, niepełnosprawnością, problemami w zakresie bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, przemocą w rodzinie oraz zwiększone zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze.

Analizując wydatki na poszczególne rodzaje świadczeń należy zwrócić uwagę na wzrost kosztów utrzymania osób starszych, niepełnosprawnych w Domach Pomocy Społecznej, a także wzrost potrzeb w zakresie umieszczenia w DPS. Problem ten związany jest ze starzeniem się społeczeństwa gminy oraz problemami zdrowotnymi. W celu kontynuacji realizowanych zadań i podejmowania nowych inicjatyw w zakresie rozwiązywania problemów społecznych niezbędne jest systematyczne analizowanie potrzeb i wnioskowanie o zabezpieczenie środków.

W gminie Grajewo w roku 2017 roku nastąpił kolejny spadek liczby mieszkańców do 5 866 osób, w porównaniu z rokiem 2015, kiedy gminę zamieszkiwało 5 946 osób, jest to spadek o 90 osób na przestrzeni 3 lat. W grupach wiekowych największy spadek dotyczy osób w wieku 0-17 lat, przedprodukcyjnym, w roku 2017 zamieszkiwało gminę tylko 1199 (spadek na przestrzeni trzech lat o 62 osoby), zaś powiększa się znacząco grupa osób starszych pow 60 i 65 roku życia , liczba ta wynosi w roku 2017 już 967 osób.

Gmina kontynuuje prowadzenie działań środowiskowych, w tym 6 przedszkoli dla 120 dzieci, 15 świetlic dla dzieci i młodzieży.

W grupie bezrobotnych odnotowano znaczący spadek z 348 osób pozostających bez pracy w roku 2015 do 262 osób w roku 2017, chociaż nadal osoby długotrwale bezrobotne stanowią największą grupę wśród bezrobotnych –

jest to 60% osób pozostających bez pracy (156 osób w gminie). Powinno to znaleźć odzwierciedlenie w planowanych działaniach społecznych, ekonomii społecznej i aktywnej integracji, w tym we wspólnych projektach z LGD na rzecz grup wykluczonych z rynku pracy.

Odczuwalny problem osoby bezrobotnej skłaniał do korzystania z pomocy społecznej w roku 2017 - 128 rodzin.

Ośrodek współpracuje z Powiatowym Urzędem Pracy przy organizowaniu prac społecznie użytecznych, tj. sporządza wykaz podopiecznych długotrwale bezrobotnych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej jako kandydatów do wykonywania takich prac w placówkach gminy.

Gmina Grajewo od samego początku realizuje proces zrównoważonego rozwoju mający na celu poprawę życia mieszkańców i troskę o środowisko naturalne przy wykorzystaniu środków pomocowych z programów unijnych i krajowych. Gmina posiada duże walory przyrodnicze, wśród których króluje Biebrzański Park Narodowy, stanowiący jedyny w tej części kontynentu obszar bagienny. Jego nadzwyczajne krajobrazy nie tylko inspirują artystów, fotografików i malarzy, ale także przyciągają licznych turystów. Walory przyrodnicze Gminy Grajewo umożliwiają uprawianie różnych form turystyki. Na terenie gminy zarejestrowano ponad 139 aktywnych podmiotów wykonujących działalność gospodarczą.

Z danych OZPS wynika, że występuje znaczny spadek osób korzystających z pomocy społecznej jak i liczby świadczeń, z 1146 rodzin w roku 2015 do 909 w roku 2017, w tym ze świadczeń poza finansowych 246 rodzin (co piąta).

Przyczyny korzystania z pomocy społecznej nie ulegają zmianie, powodem korzystania z pomocy społecznej jest w szczególności bezrobocie, które ma ciągle wpływ na trudną sytuację osób pozostających bez pracy i tym samym zwiększające się problemy społeczne: bezradność, alkoholizm, przemoc w rodzinach, ubóstwo, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Osoby korzystające z pomocy społecznej nie są w stanie samodzielnie znaleźć wyjścia z dotykających ich problemów.

Wśród osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej dominuje problem ubóstwa, który dotykał w roku 2017- 188 rodzin oraz niepełnosprawności i długotrwałej choroby dla 110 rodzin, wzrastają koszty związane z pokryciem usług opiekuńczych i specjalistycznych . Zjawisko to odzwierciedla trudności systemu opieki zdrowotnej, brak środków finansowych w rodzinach na systematyczne leczenie, ale również wskazuje na niską kulturę zdrowotną ludności. Utrzymuje się duże zapotrzebowanie na pomoc w formie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania. Należy więc liczyć się, iż w przyszłości koszty związane z zabezpieczeniem potrzeb mieszkańców w tym zakresie będą wzrastały. Zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej będzie rosło w szczególności wśród osób w wieku poprodukcyjnym.

REKOMENDACJE:

- Na podstawie przedstawionych danych i analizy sytuacji nasuwają się wnioski dotyczące potrzeb w zakresie pomocy społecznej, w tym konieczności: zapewnienia środków na utrzymanie osób przebywających w Domach Pomocy Społecznej oraz możliwość skierowania nowych osób wymagających całodobowej opieki, które ze względu na brak pomocy ze strony rodziny nie są w stanie samodzielnie funkcjonować w środowisku, a gmina nie jest w stanie zapewnić pomocy.

- Kontynuacja zapewnienia kompleksowego wsparcia rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu ról opiekuńczo - wychowawczych poprzez utrzymanie zatrudnienia asystenta rodziny oraz zapewnienie środków na współfinansowanie w przypadku pobytu dzieci skierowanych do placówek opiekuńczo-wychowawczych.
- Realizacja aktywnych form przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu poprzez realizację projektów WSPÓLFINANSOWANYCH PRZEZ EFS oraz programów osłonowych w zakresie pomocy społecznej. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Grajewie realizuje programy oraz projekty: od 01.08.2016r. pt. „Krok do pracy! - kompleksowe wsparcie społeczno-zawodowe” w partnerstwie z Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Rajgrodzie, liderem projektu jest Ośrodek Wspierania Organizacji Pozarządowych w Białymstoku. Ponadto złożono kolejny wniosek 18.01.2018r. „Krok do pracy! - kompleksowe wsparcie społeczno-zawodowe” II edycja oraz w miesiącu styczniu 2018 r. złożono wniosek projektu w ramach Programu Aktywności Lokalnej pt. „Aktywni społecznie i zawodowo”, okres realizacji projektu 01.10.2018- 30.11.2019 r. oraz projekt „Aktywni zawodowo w Gminie Grajewo”, planowany okres realizacji od 1.09.2018 r. do 30.09.2019 r. Programy są realizowane w oparciu o partnerstwo i współpracę podmiotów chętnych do realizowania działań na rzecz społeczności lokalnej oraz
- Wymiar występujących problemów społecznych ukazuje konieczność stopniowego zwiększenia nakładów i środków na realizację niektórych nałożonych ustawowo zadań w obszarze pomocy społecznej, a także dalszy rozwój działań ukierunkowanych na przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym, które mogą wystąpić w przyszłości.

Prezentowane tendencje i prognozy zostały uwzględnione w planowanym harmonogramie działań strategicznych.